

Emmanuèle Bernheim

Het is mooi geweest

Vertaald uit het Frans
door Martine Woudt

Artemis & co

‘Ik kom eraan!’

Ik klap mijn mobiele telefoon dicht. Snel kleed ik me aan. Ik grijp mijn tas.

Ik druk op het knopje voor de lift. Ver weg, waarschijnlijk op de begane grond, knarsen de metalen deuren zacht.

Ik neem de trap.

Eén verdieping, nog een. Opeens blijf ik staan. Het gaat niet. Het patroon van de looper is heel onscherp. Ik onderscheid geen treden meer, alleen nog maar een lange, rode, ononderbroken strook. Ik ga vallen. Ik klamp me vast aan de leuning. Om me heen is alles wazig.

Ik heb mijn contactlenzen vergeten.

Ik loop weer naar boven.

Rechterlens. Mijn vinger trilt. Linkerlens. Ik knipper met mijn ogen. Klaar, ik kan zien.

De lift is er. Ik duw een aantal keer op de knop BEGANE GROND. Schiet op, schiet op.

Ik steek de straat over zonder voor het rode stoplicht te wachten. Ik ren naar de avenue.

Er staat een rij bij de taxistandplaats.

Zelfs met één keer overstappen ben ik er sneller met de metro.

Ov-pas, 'pling', tourniquet en klapdeur.

Ik vlieg de trap af.

De lichtgevende klok geeft vier minuten wachttijd aan.

Vier minuten.

Ik ga te laat komen, dat weet ik zeker.

Ik moet tijd winnen.

Bevindt de gang van de aansluitingen zich aan de voorkant of aan de achterkant van de trein?

Ik loop over het perron, blijf staan, keer terug op mijn schreden.

Ik kan het me totaal niet herinneren, toch kan ik deze lijn dromen.

Vooraan of achteraan?

Mijn hoofd tolt. Ik ga zitten.

Rustig worden. Ademhalen.

Een diepe inademing; nu een zo lang mogelijke uitademing.

Nog een keer.

Het gaat beter.

Ik controleer mijn mobiel. De batterij is vol en – drie streepjes – hij heeft bereik.

Waarom belt Pascale niet terug?

O ja, ik herinner het me: de gang van de aansluitingen is aan de voorkant van de trein.

Overeind.

Ik ga aan de rand van het perron staan, ter hoogte van het eerste rijtuig.

Door mijn zolen heen voel ik, bijna even duidelijk als wanneer ik blootsvoets zou zijn, de harde, ronde noppen van de strook waarschuwingstegels voor blinden.

Als mijn zus niet terugbelt, is dat waarschijnlijk omdat er geen reden tot ongerustheid is.

Onze vader heeft misschien een plotselinge inzinking gehad, een fikse daling van zijn bloeddruk, verder niets.

Op het bord verandert de '01' in een knipperende '00', de metro komt eraan.

Ik ga naast een boom van een kerel zitten.

Geluidssignaal, de deuren gaan dicht.

Mijn buurman begint meteen een grote kaart van Parijs uit te vouwen. Hij vraagt me in het Engels of ik hem kan aanwijzen waar we zijn.

Het glanspapier ligt dik en glimmend over mijn knie. Ik zet mijn vinger op de route van onze lijn.

Als een lange, roze sliert spaghetti loopt die van onder naar boven over de kaart, van een heel kleine begraafplaats naar een grote, waarvan de minuscule kruisjes op pied-de-poule lijken.

Thank you.

De metro is op snelheid gekomen.

Ik sluit mijn ogen.

Ik had in de rijrichting moeten gaan zitten.

Het metrostel schommelt, slingert me heen en weer.

Iets in mijn maag krampt samen.

Ik ben zeven of acht jaar, ik zit achter in mijn vaders auto. Trots dat hij mij heeft gevraagd hem de weg te wijzen probeer ik voor het eerst een kaart te ontcijferen.

Ik ben klein, ik weeg niet veel, en de bank van de DS is zo soepel, zo veerkrachtig dat ik zit te stuiten als op een trampoline, ook al klamp ik me vast aan de handgreep van het portier. Geel, rood, wit, de wegen lopen door elkaar.

‘Nou, links of rechts?’ Ik heb geen idee. Mijn vader wordt ongeduldig, hij rijdt ongelijkmatig. Ik ben misselijk. Hij moet snel de auto stilzetten. Hij remt abrupt, draait zich om en rukt de kaart uit mijn handen.

Terwijl ik in de berm overgeef, hoor ik hem neuriën.

Een licht gekriebel zorgt ervoor dat ik mijn ogen open.

De rand van de kaart, Parijs-West, schuurt langs mijn dij.

Ik kijk naar de uitgestrektheid van het Bois de Boulogne, en ineens lijkt het alsof die grote, groene, glanzende vlek met zijn meren, blauw als ogen, leeft en in hetzelfde ritme ademt als ik.

Ik sta op, pardon, en stap over Parijs heen.

Het speeksel stroomt in mijn mond. Ik duw mijn handpalm tegen mijn lippen.

Ik moet naar buiten.

Bij het volgende station stap ik uit en dan neem ik een taxi, en als die er niet is ga ik verder lopen, maar ik moet naar buiten, snel.

Ik ga voor de deuren staan, zo dicht bij de ruit dat zich ter hoogte van mijn mond een bijna ondoorzichtige kring wasem vormt.

De remmen knarsen, de tunnel wordt minder donker, het station is in aantocht.

Met mijn hand op de klink ben ik straks de eerste die uitstapt.

Een plotselinge schok en baf, mijn neus stoot tegen de ruit.

Au.

Ik houd me vast aan de verticale deurstang en ga op het

klapstoeltje zitten. Neusvleugels, kraakbeen, bot, ik betast mijn neus. Hij is pijnlijk, maar beslist niet gebroken.

Ik hang tegen de koele wand van de wagon aan.

De metro is gestopt. Reizigers stappen uit, andere stappen in. Ik verroer me niet.

Mijn misselijkheid is over.

We vertrekken weer.

Dit keer zit ik in de rijrichting. Het slingeren valt mee.

Ik pak mijn mobiel. Meer dan twee streepjes, terwijl we de tunnel in rijden.

Als er iets gebeurd zou zijn, had Pascale me gebeld.

Ik kijk een moment naar de minuscule lijntjes, bijna stipjes, en dan gaat het scherm op de slaapstand.

Zwart.

Een stoot tegen mijn knie doet me opschrikken. Een koffer op wieltjes. We zijn stations gepasseerd en het rijtuig is volgelopen zonder dat ik het in de gaten had. Misschien ben ik in slaap gevallen.

Ik sta op, het stoeltje klapt achter me omhoog.

Plotseling heb ik het gevoel dat mijn neus gloeiend heet is. Als hij zo warm is, is hij vast rood. En dik.

Ik heb geen spiegeltje in mijn tas. Daarnet ben ik zo overhaast vertrokken dat ik niets heb meegenomen.

Ik zie mezelf een beetje in het metaal van de verticale stang.

De verchromde cilinder toont me de vervormde weerkaatsing van een reusachtige kokkerd.

Ik glimlach.

Nadat ik voor het eerst aan een televisie-uitzending

had meegedaan, belde mijn vader me op. Hij feliciteerde me, en voegde er daarna aan toe dat als ik ooit mijn neus wilde laten verbouwen, hij me de operatie *graag* cadeau zou doen.

Ik loop als eerste de gang van de aansluitingen in. Ik ruik de koffie van de automaat al, daar verderop, rechts. Ik ren bijna. Vanochtend heb ik geen tijd gehad om ook maar iets te eten of te drinken. Ik heb kleingeld.

Koffie. Een volle beker. Met suiker.

Hij is gloeiend, ik drink hem straks.

De metro arriveert. Ik ga zitten.

Ik kijk om me heen. Ik zie mannen in korte broek, vrouwen met blote armen, en ik word me bewust van mijn eigen armen, bedekt door de lange, zwarte wollen mouwen van een trui die ik op goed geluk heb gepakt en haastig heb aangetrokken.

Onmiddellijk heb ik het te warm.

En alleen al de aanblik van die dampende koffie zorgt ervoor dat ik het nog warmer krijg.

Vooruit, ik drink hem achter elkaar op.

Naarmate de beker leger wordt, wordt mijn hele lichaam – mond, slokdarm, maag, tot aan mijn benen – gloeiend heet.

Ik zweet tegen het skai van de bank.

De vrouw die naast me zit staat ineens op.

Is dat vanwege de warmte die ik uitstraal?

Mijn mobiel is klam en glibbert in mijn hand.

Mijn zus zal me niet bellen, dat weet ik zeker.

Er zijn dingen die ze me niet door de telefoon zou zeg-

gen, woorden die ze niet zou uitspreken, het toestel tegen haar oor gedrukt, haar mond machteloos.

Ze wacht tot ik er ben. Straks zie ik haar me tegemoet lopen in de gang van de eerstehulp-post.

Ze zal niets hoeven te zeggen. Door haar licht gebogen hoofd, haar dunne glimlachje, zal ik het begrijpen.

Ik zal mijn armen voor haar openen, haar slanke, pezi-ge lichaam tegen me aan drukken, en we zullen samen hui-len.

Ik sta op.

De tunnel wordt breder. Het daglicht overspoelt alles.

De lijn wordt bovengronds.

Eindelijk openlucht.

Een flauwe bocht en de metro rijdt tussen de rood kleu-rende platanen van dit beginnende najaar door.

Nog maar twee stations.

Ik steek de boulevard over, een straatje, nog een, weer een boulevard. Ik ben er bijna.

Ik sla de rue du Faubourg-Saint-Jacques in.

Een enorme, bijna zilvergrijze stenen muur, begroeid met wilde wingerd en klimop, loopt bijna driehonderd meter langs het trottoir. De hoge takken van een grote boom hangen eroverheen, er komt gekwetter van vogel-tjes uit.

Er is een zacht windje opgestoken.

De lucht dringt door de enigszins grove mazen van mijn trui en streelt mijn huid.

Mijn ogen gaan dicht.

Ik leun met mijn rug tegen de warme muur.

Mijn vingers spreiden zich op het steen, op het ruwe, zanderige oppervlak.

Zo blijven staan. Niet meer bewegen.

In de verte hoor ik een sirene. Hij komt dichterbij.

Het geluid zwelt aan. Zwelt aan tot kabaal op het moment dat een ambulance vlak voor me langs rijdt.

Het getjilp is opgehouden.

Kom op. Verman je.

Pascale zit in de wachtkamer een sms'je te schrijven op haar mobiel.

Ik kus haar. Ze ruikt lekker.

De verpleegster van mijn moeder heeft haar gewaarschuwd. Toen hij wakker werd lukte het onze vader niet om op te staan. Zijn rechterkant was gevoelloos. En hij kon nauwelijks praten.

Pascale is vlug naar hen toe gegaan en heeft onderweg de ambulance gebeld. Ze kwamen vrij snel en hebben hem meteen hierheen gebracht. Zij is met haar auto achter hen aan gereden.

Zo staat het ervoor.

Op dit moment weet ze niets méér.

We moeten wachten.

Dwars over een rij stoelen ligt een oude man te slapen.

Af en toe flikkert het tl-licht een beetje.

Er is niets te lezen, alleen een paar oude nummers van een tijdschrift voor gepensioneerden. We zouden bij de ingang van het ziekenhuis kranten kunnen gaan kopen, maar nee, Pascale en ik komen niet van onze plaats.

Met onze ogen strak op de brede, ondoorzichtige plastic stroken van de luchtsluis gericht wachten we.

Zo nu en dan wijken ze voor een arts, een verpleegster, brancardiërs.

De tegelvloer is grijs en beigeachtig.

Het duurt lang.

Mijn zus draagt een lichte blouse die haar hals vrijlaat. Ik zou mijn gezicht erin kunnen duwen en zo kunnen blijven zitten, om haar geur op te snuiven.

Ten slotte komen ze ons halen.

Alleen in een grote, vrijwel lege kamer, verbonden aan een heleboel apparaten, lijkt mijn vader heel klein.

Zodra hij ons ziet probeert hij overeind te komen. Zijn linkerarm reikt naar de metalen stangen van het bed.

Onder de elektroden is zijn huid gebruind. Een paar dagen geleden is hij van Ischia teruggekomen.

Hij rilt.

Pascale gaat een deken zoeken.

Ieder aan een kant van het bed dekken we hem toe.

Hij herhaalt dat hij niet begrijpt wat er aan de hand is.

Hij spreekt met moeite. Bij elke p die hij zegt, verschijnt er een belletje spuug op zijn lippen dat uit elkaar spat.

‘En dit.’ Met zijn linkerhand, waar het infuus in zit, tilt hij zijn rechterarm op en laat hem weer vallen.

Hij gebaart dat we weg moeten.

Weet je zeker dat je niet wilt dat we blijven?

Het dient nergens toe.

Hij sluit zijn ogen.

Zijn levenloze rechterhand is met de handpalm naar boven blijven liggen. Een schildpad op zijn rug.

Voor ons vertrek draai ik hem om.

Er is geen enkele arts beschikbaar. Een verpleegster vertelt ons dat het waarschijnlijk een CVA is geweest, een cerebrovasculair accident. Later horen we er meer over.

Aan het begin van de middag wordt hij overgebracht naar de afdeling neurologie van het Sainte Anneziekenhuis.

Pascale gaat er eerst heen. Ik ga daarna.

Hij is woedend. Het is een tweepersoonskamer en in het andere bed ligt een *oude man*. Bovendien hebben ze hem niets te eten gegeven en hij vergaat van de honger.

Ik wijs hem erop dat hij beter praat.

Hij houdt zijn mond.

Ik zal een gebakje voor je halen.

Nee. Iets hartigs.

Ik kies een broodje met gerookte zalm, roomkaas en bieslook, in een vrij donker stuk stokbrood dat zacht blijkt te zijn.

Ik stop het in mijn vaders linkerhand, ik moet zijn krachteloze vingers om de soepele korst heen buigen.

Hij bijt meteen in het midden, waar het beleg het dikst is.

Het is heel lekker.

De najaarszon verlicht de kamer. Uit de tuin van het Sainte Anne klinkt het geschreeuw van spelende kinderen.

Ik was vergeten dat het zaterdag is.

Met zijn ogen halfdicht kauwt mijn vader steeds langzamer, dan zakt zijn hand terug.

Ik veeg zijn mond af en leg het broodje op het nachtkastje.

Hij is in slaap gevallen.

Hij slaapt nog steeds als ze hem komen halen om hem naar radiologie te brengen. De brancardiers maken hem niet wakker. Ze rollen zijn bed de kamer uit, duwen het naar de lift.

‘Pling’. De deuren gaan dicht. Mijn vader verdwijnt.

Ik blijf een ogenblik roerloos op de overloop staan.

Een jaar of tien geleden, toen ze hem voor een drievoudige bypass naar de operatiekamer gingen brengen, betrapte ik hem erop dat hij naar een verpleeghulp keek. Hij zag dat ik het gezien had, en samen waren we in lachen uitgebarsten.

Zelfs toen hij door de dubbele klapdeuren van de afdeling chirurgie was verdwenen, kon ik hem nog horen lachen.

De onderzoeken gaan lang duren; zinloos om daar te blijven, om te wachten, de verpleegsters zullen Pascale of mij een seintje geven.

Ik wikkel de rest van het broodje in het elastische folie en stop het in mijn tas. Ik zal het later wel weggooien. Bui-

ten. De oude man van het bed naast hem komt uit de badkamer. Ik help hem weer in bed. Hij trekt zijn pantoffels uit. Zijn voeten zijn paars.

Hij is herstellende van een CVA. Hij praat normaal en beweegt probleemloos. Hij voelt zich alleen nog heel zwak.

Als deze man met zijn gemarmerde huid ervan is hersteld, dan zou mijn vader er ook van moeten herstellen.

Trouwens, hij is altijd overal van hersteld: van een ziekenhuisinfectie waardoor hij na zijn drievoudige bypass wekenlang op de intensive care heeft gelegen, van het verwijderen van zijn milt, van een pleuritis, van een longembolie en zelfs van een overval, waarbij hij met de kolf van een revolver was geslagen en waarna hij een hele nacht met een hoofdwond op een verlaten weg had gelegen.

Elke keer als hij nog maar nauwelijks hersteld was, vertrok hij naar een ver oord, zo ver mogelijk leek het wel.

En dan kwam hij tien, veertien dagen, soms drie weken later terug van zijn reis, met een weldoorvoed gezicht, helemaal in vorm.

Daarnet, in het licht van deze mooie middag, deed de gele stof van zijn ziekenhuishemd zijn gebruiende huid goed uitkomen.

Ook dit keer zal hij herstellen, dat weet ik zeker.

Bij de bushalte zoek ik in mijn tas naar mijn ov-pas. Ik voel het broodje, glad en slap tussen mijn vingers. Ik zou het hier kunnen weggooien, in de lichtgroene vuilniszak van

de stad Parijs, ik hoef alleen maar mijn arm te strekken.
Maar ik verroer me niet.

Thuis leg ik het in de koelkast.

's Avonds laat belt Pascale.

Ze heeft de coassistent van de afdeling net aan de lijn gehad. De onderzoeken hebben een herseninfarct aangetoond, en aanzienlijke aneurysma's van de interne halsslagaders.

Wat wil dat zeggen? Is dat behandelbaar?

Ze moeten zien hoe het zich ontwikkelt. Morgen weten ze meer.

Probeer in de tussentijd wat te slapen.

Jij ook.

Ischemie, afasie, ataxie, dysartrie, hemiparese, hemiplegie rechts, linkerkwab, ik word er geen wijs meer uit, de woorden lopen door elkaar. Ik sluit mijn computer af.

Mijn ogen branden, ze zijn zo droog dat het minste knippen pijnlijk is.

Ik haast me naar de badkamer.

Het is vier uur 's ochtends. Ik heb mijn contactlenzen al bijna twintig uur in. Dat is veel te lang.

Ik probeer ze uit te doen, maar ik kan ze niet eens pakken, zo vast zitten ze aan mijn uitgedroogde hoornvlies gekleefd.

Dat kan niet zo blijven.

In mijn toiletkastje zoek ik naar een oogspoeling, of een fysiologische zoutoplossing.

Uiteindelijk vind ik een piepklein flesje.

Ik buig mijn hoofd achterover en druppel een, twee, drie, vier, vijf kunsttranen op de rand van mijn oogleden.

Hij heeft slecht geslapen. Hij wist niet waar hij was. Hij was heel bang. Hij denkt dat hij heeft geschreeuwd.

De oude man met de paarse voeten stelt me gerust: hij heeft mijn vader een of twee keer horen mompelen, meer niet.

De nachtzusters hebben niets ongewoons gemeld.

De chef de clinique ontvangt Pascale en mij in een piepklein kantoor. Hij is heel jong en heel mager. We gaan op klapstoeltjes zitten.

Hij opent een grijs dossier, bladert erin. Ik zie een lange, piekerige grafiek, waarschijnlijk het elektrocardiogram van mijn vader. En, verveelvoudigd op glanspapier, de blauwige foto's van zijn hersenen.

De jongeman zucht.

Bij de visite vanochtend is geconstateerd dat de motorische deficiëntie van de rechterlichaamshelft is toegenomen.

Bovendien is de bewegingsschors van de frontale kwab aan de onderzijde beschadigd.

Wat betekent dat?

Dat is het gedeelte van de hersenen dat zowel de spraak als het kauwen en het slikken aanstuurt.

Met andere woorden, binnenkort – over een paar uur,

een dag, twee op zijn allerhoogst – zal de patiënt, mijn vader, niet meer kunnen praten of eten.

Maar is dat onherroepelijk?

Hij staat op.

De komende dagen zullen beslissend zijn. Maar op uw vaders leeftijd – achtentachtig maar liefst – en met zijn voorgeschiedenis...

Hij glimlacht vriendelijk.

Weet u, soms zijn er verrassingen, fijne verrassingen.

Pascale is heel bleek. Ik sla mijn arm om haar schouders.

De jongeman wacht. De ruimte is zo klein dat hij de deur niet kan openen zolang wij onze stoeltjes niet hebben opgeklapt.

‘En Claude?’

Hij wil zijn vrouw zien, onze moeder.

‘Maak je maar geen zorgen. We gaan haar straks halen.

Als ze zich goed genoeg voelt.’

Het lukt hem te glimlachen, bijna te lachen.

Mijn moeder heeft de ziekte van Parkinson, en daarbovenop een zware depressie die haar al jaren lamlegt.

Wat we haar ook voorstellen – wandelen, ergens gaan lunchen of gewoon op bezoek komen –, ze antwoordt altijd: ‘Als ik me goed genoeg voel.’

Elke keer moet mijn vader daarom lachen.

Daniel, Micheline, Alice, Henry, Rosine... hij maakt een lijst van vrienden die gewaarschuwd moeten worden.

Hij staat erop ons hun telefoonnummers te geven, die hij uit zijn hoofd kent.

‘O1...’

Hij fronsd zijn wenkbrauwen, brengt zijn hand naar zijn voorhoofd.

Hij herhaalt *nul één*.

Dat is het enige wat hij zich herinnert. *Nul één*.

Hij slaakt een diepe zucht. Zijn mond blijft een beetje openstaan, zijn hand valt terug.

Hij sluit zijn ogen.

‘Je vader ziet er helemaal niet zo slecht uit.’

Ik houd mijn moeder bij een arm, Sylvia, haar verpleegster, houdt haar bij de andere. *Linkervoet, goed zo. Rechtervoet*. We verlaten mijn vaders kamer terwijl Pascale en haar kinderen er naar binnen gaan. Langzaam lopen we naar de wachtkamer, een rechthoekige ruimte met glaswanden, tussen de overloop en de gang. Aan weerszijden een rij aan de vloer vastzittende stoelen, in de hoeken een groene plant, in het midden een lage tafel.

Een echtpaar en een heel jonge man zitten tegenover de deur. Alle drie hebben ze rode ogen. Ik heb hen daarnet in de kamer naast die van mijn vader gezien, bij het bed van een lange, bewegingloze gestalte.

Mijn moeder wil naar huis om haar medicijnen in te nemen. Sylvia zwaait met een veelkleurige pillendoos voor haar ogen. Ze zijn hier, mevrouw, ziet u?

Mijn moeder gaat zitten, heel houderig.

Sylvia grijpt een beduimd tijdschrift met kruiswoordraadsels van de tafel.

Ze bladert het mopperend door. Alle kruiswoordraadsels zijn al ingevuld. Met potlood, stift of balpen, op

elke bladzijde een ander handschrift.

Aan de tak van een van de planten glinstert een scherf van een oude kerstbal.

Zeven jaar geleden, tijdens de infectie die op zijn drievoudige bypass was gevolgd, was ik op de avond van 31 december mijn vader een zoen komen brengen. Dat was in het Pitié-Salpêtrière. Het hele ziekenhuis was versierd en verlicht. Maar op de intensive care, in de kamer van mijn vader, waren de enige lichtjes die brandden de rode, witte en groene lampjes van de monitors die hem in leven hielden.

Ik heb het te warm.

‘Wil je dat ik iets te drinken voor je ga halen?’

Mijn moeder antwoordt niet. Ze kijkt strak voor zich uit.

Sylvia heeft haar ogen gesloten en beweegt niet meer.

Het echtpaar en de jongen lijken verstard.

Geen geluid meer. Niet de kleinste beweging.

Ik houd mijn adem in.

Niets.

Langzamerhand verdooft de stilte me. Eerst mijn benen, en daarna kruipt het omhoog. Het kruipt omhoog.

Opeens voel ik ogen op me gericht.

De gang is verlaten en hier, in de wachtkamer, lijkt niemand me te zien.

Ja, toch.

Het tijdschrift met kruiswoordraadsels ligt op Sylvia's schoot, opengeslagen op de middelste twee bladzijden.

En daar, tussen de foto's die om het grote kruiswoordraadsel heen staan, glimlacht de ronde kop van een maki uit Madagaskar, met zijn grote gele ogen, me toe.

Ik glimlach op mijn beurt naar hem.

En ik rek me uit.

Sylvia schrikt op.

Mijn moeder wordt onrustig. 'Mijn medicijnen.'

De jongen snuift, een grappig, vochtig geluidje. In één beweging draait het echtpaar zich naar hem toe.

Sylvia slaat het oude tijdschrift dicht en legt het terug op tafel.

Noémie en Raphaël komen uit de kamer van hun opa.

Ze huilen.

Ik druk mijn nichtje tegen me aan. Haar tranen hebben hun weerslag in mijn hele lijf. Nog maar een paar dagen geleden hebben we met mijn vader haar elfde verjaardag gevierd. Ik druk haar nog wat steviger tegen me aan. Ik streek haar steile, zachte haar, snuif de lichte talggeur ervan op. In die omhelzing blijven we staan tot haar gesnik bedaart. Plotseling laat ik mijn hand naar beneden vallen, hij glijdt langs haar rug en slingert en bungelt tegen haar billen. Ik doe het nog eens. Ditmaal strijkt mijn hand langs de hare. Noémie klapt dubbel van het lachen. Ze probeert zich te ontdoen van dat slappe ding dat elke keer op haar schouder, haar arm, haar heup plakt.

Ssst.

Pascale heeft gelijk. We maken te veel lawaai. Mijn nichtje en ik vliegen de trap af, onze zolen piepen op het linoleum.

We rennen over het trottoir van de rue d'Alésia, zij vluchtend voor mijn hand, ik vluchtend voor de hare.